

közt éljenek. Nem lázadoznak, mert nem tudják, hogy a kapitalista társadalomban a lázadás szükségszerű. A társadalom kizsákmányoltjai, elesettjei ők, mégis vídámak, szeretleméltóak; életük színtelenségében is tarka, változatos. Paradox megállapítás volna, ha Gorkijt olyan írónak jellemeznék, akit csak az emberi nyomorúság késztet írásra. Minden írását a szeretet hatja át. Írókat nem szoktak így jellemezni. De Gorkij minden sorából a népéhez és népéért szóló író szeretete, segíteni akarása árad. S ebből következik, hogy a novellák olvasása után nem marad hiányérzetünk, mert tökéletesen ábrázolja kora hibáit. A cselekmények összefüggése magátólértelmező és szükségszerűen következik belőlük a megoldás. Ki feledhetné Izergiljt, az öreg, aszott és ráncaiban is vídám öregasszonyt, s azt a meglevenítő erőt, mellyel Gorkij annak ifjúságát láttatja és visszaadja s felidézni annak színet és ízét? Vagy Ljonkát, a béna kisgyereket, kinek anyjával az író egy éjszaka találkozik, amikor az egy pocsolva közepén táncol, és trágár dalokat énekel? Vagy a huszonhat férfit, akik peracet formálnak napokon, éveken át egy dohos pincében és a tizenhatéves Tanját? Külön felsorolhatnók a könyv minden egyes alakját, az öreg, liliumtipró remetét, aki saját leányát szerette, vagy a tolvaj Cselkast és társát, a fiatal és becsületes parasztleányt, Gavrilát? Mind-egyik személyes ismerősünké vált, ifjúságukban a mi ifjúságunkra ismerünk, sorsuk a mi sorsunk volt. Ennyit Gorkijról, akit nem méltani kell, hanem olvasni műveit.

Külön kell szólnunk az izes szép magyar fordításról, mely Makai Imre gondos munkájának bizonyítéka.

SOLYMOS IDA

ELSA TRIOLET: FEGYVERES KÍSÉRTETEK. (Szikra.)

Franciaország felszabadult. Béke van, de a múlt fegyveres kísértetei időről-időre visszajárnak és figyelmeztetnek arra, hogy csak a háború fejeződött be, de a harc tovább folyik.

Kik az egymással szembenálló felek? Azok, akik valamikor az ellenállásban harcoltak. Egyik részük becsületesen gondolkodó munkás és paraszt vagy más dolgozó kisember. Ők nem magáért a harcért harcoltak, hanem szabadságukért, a jövőért. A másik csoportba

a polgári anarchisták tartoznak, akik a kalandért harcoltak, azért, hogy legyen mivel foglalkozniuk. Az ellenállás a semmittevésből emelte ki őket s most nem tudnak visszatérni a régi életbe, mert nincs munkájuk, amely visszahívja őket. Feltűnik közük egy húszéves fiú, aki soha semmit nem tanult, soha sem dolgozott, csak harcolni tud és most üresnek érzi az életét, mert nincs háború. Vele együtt halad egy egész katonai klikk, és ennek a reakciós társaságnak kezében van Franciaország.

A munkások, akik visszatértek régi munkájukhoz, nem lelnek nyugtot, mert érzik: ők nem ezért küzdöttek. A fasiszta ármánykodás megtölti a börtönöket az igazi hazafiakkal s úgy érzi magát a dolgozó, mint a német megszállás idejében.

Ebbe a küzdelembe csöppen bele a regény hősnője, ki maga is az ellenállás egyik kimagasló alakja volt. Amint polgári közömbösségéből felrázta a Gestapo alávalósága, úgy most felrázza őt a szeme előtt lejátszódó igazságtalanságok soroza. Franciaországban a pártkérdés, már nemcsak politikai kérdés, hanem a becsület kérdésévé emelkedik.

Annemarie, a hősnő, a becsületesek mellé áll, az igazi hazafiak, a kommunisták mellé. Bár jóbarátját, aki az ellenállásban útmutatója volt, a fasiszták meggyilkolják, nem csügged el, mert érzi, hogy ezt a harcot az egyéni tragédiákkal nem fogják megszüntetni, egy helyett majd ezer támad, mert a harc milliók szabadságáért folyik és a milliók győzni fognak.

H. I.

KAFFKA MARGIT: HANGYABOLY. (Franklin.)

Nagyobb megjelenítő erővel és realitással egyetlen magyar író sem rajzolta még meg egy zárda életét, mint Kaffka Margit ebben a regényében. Csakugyan egy hangyaboly, amelynek megszabott életét a legkisebb események is felkavarják, hát még a főnöknő halála s a választás, a választásra való készülődés izgalma! A tulajdonképpeni esemény nem is több ennél, de Kaffka e fölbojzolás meglevenítésével mozgalomba hozza a zárda élet minden résztvevőjét. Fölfakadnak, láthatóvá válnak a sebek, amelynek elfojtására a zárda vastag, ormótlan, elcsúszó falai s a szigorú regulák sem képesek. Az élet minden